

ДО ПИТАННЯ ПРО ВИХОВНІ МОЖЛИВОСТІ МИСТЕЦТВА

системної організації професійно-орієнтованої взаємодії викладача і студента, в якій поєднуються спрямування студентів до творчо-пошукової діяльності, формування їх науково-теоретичної та музикознавчо-педагогічної компетентності, забезпечення умов для професійного самоусвідомлення та саморозвитку майбутнього вчителя мистецького профілю.

1. Гринчук І., Бурська О. Проблеми музичного мислення: теорія і методика розвитку. Діалектика музичного логосу й ейдосу: навч.-метод. посібник. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2008. – 224 с.

2. Гринчук І., Горбач О. Виконавська підготовка майбутнього вчителя: аналітико-інтерпретаційний аспект / Ірина Гринчук, Олена Горбач. / Методичні рекомендації – КОГПІ, 2009. – 54 с.

3. Гринчук І., Яременюк О. / Ірина Гринчук, Оксана Яременюк. Активізація навчальної діяльності студентів на заняттях з фортепіано / Методичні рекомендації – ТВУК, 2009. – 24 с.

4. Масол Л. Загальна мистецька освіта: зміст, структура, функції / Людмила Масол // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного університету. Серія педагогічна. – Випуск XIV. – Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М.І., 2007. – С. 13 – 18.

5. Масол Л.М. Методика навчання мистецтва у початковій школі: Посібник для вчителів / Л.М.Масол та ін. – Х.: Веста: Видавництво "Ранок", 2006. – 256 с.

6. Методичні рекомендації до вивчення курсу "Основи музичної інтерпретації" / Укл.: І.П.Гринчук. 2-е вид., доп. – Тернопіль: ТНПУ, 2007. – 36 с.

7. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька. – К., 2002. – 270 с.

Стаття надійшла до редакції 19.03.2010

УДК 371.4

Галина Дідич, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри музично-теоретичних та інструментальних дисциплін
Микола Гейченко, доцент кафедри музично-теоретичних та інструментальних дисциплін
Кіровоградського державного педагогічного університету
імені Володимира Винниченка,
заслужений працівник культури України

ДО ПИТАННЯ ПРО ВИХОВНІ МОЖЛИВОСТІ МИСТЕЦТВА

У статті розглядаються виховні можливості мистецтва та стан цієї проблеми в науковій та методичній літературі.

Ключові слова: виховні можливості мистецтва, художнє сприйняття, спілкування.

В статті "К вопросу о воспитательных возможностях искусства" Г. Дидич и Н. Гейченко рассматриваются воспитательные возможности искусства и состояние этой проблемы в научной и методической литературе.

Ключевые слова: воспитательные возможности искусства, художественное восприятие, общение.

In the article "To the question of pedagogic possibilities of art" by G. Didych and M. Gheichenko it runs about pedagogic possibilities of art and the state of this problem in the scientific and methodic literature.

Key words: pedagogic possibilities of art, art perception, com munication.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень і публікацій. В умовах інтеграції України в європейський освітній простір набуває актуальності проблема пошуку шляхів підвищення ефективності та результативності виховного процесу, пов'язаного з викладанням мистецьких дисциплін. Розв'язання зазначеної проблеми знаходиться нині на перехресті найважливіших напрямків подальшого руху світової педагогічної та мистецької думки.

Усебічна підготовка учнів у системі мистецької освіти дозволяє оптимізувати виховний

процес із середини формуючи особливу групу вмінь, які дають змогу досягнути цілісний світ художньої творчості як процес спілкування митця зі світом духовних цінностей та як практичне їх ствердження в суспільному житті.

Теорія та практика виховання засобами мистецтва має значні здобутки, які базуються перш за все на глибокому аналізі структури педагогічної діяльності, її естетичних засад (Л. Вовк, І. Зязюн, Н. Кічук, Н. Кузьміна, М. Лещенко, О. Олексюк, Г. Сагач та ін.), виявленні й розвитку різноманітних психологічних аспектів навчальної та виховної діяльності (Б. Ананьєв, Л. Виготський,

ДО ПИТАННЯ ПРО ВИХОВНІ МОЖЛИВОСТІ МИСТЕЦТВА

П. Гальперін, В. Давидов, Л. Занков, С. Рубінштейн, О. Леонтьєв, Б. Теплов, П. Якобсон та ін.).

Реалізація виховного потенціалу мистецько-творчої діяльності шляхом формування цілісних уявлень про художню культуру, розширення міри художньої обізнаності – один з пріоритетних напрямків сучасної мистецької педагогіки (О. Дем'янчук, Л. Предтеченська, Б. Лихачов, Г. Ципін, Г. Шевченко, О. Щолокова та ін.), який презентує шляхи усвідомлення цілісності художньої культури на основі вже засвоєних професійних знань та формування нових, розширених моделей у вигляді законів, категорій, понять історичного становлення мистецтва, будь-якого з його видів.

Мета статті полягає в дослідженні виховних можливостей мистецтва та з'ясуванні стану цієї проблеми в науковій та методичній літературі.

Виклад основного матеріалу. Педагогічна практика останнього часу все частіше звертається до мистецтва як засобу виховання школярів, головна мета якого, на думку Д.Д. Шостаковича, піднести людину, зробити її шляхетною, укріпити в ній гідність, віру у свої внутрішні сили, у своє велике призначення.

В умовах утвердження державності, коли головним чинником української спільноти є значущість людської особистості, проблема виховання дітей засобами мистецтва набуває особливої актуальності. Глибоко усвідомлений світ художніх цінностей у співвідношенні з особистим життєвим досвідом дає можливість розвивати дитині свої моральні якості і творчі здібності, стверджувати себе як емоційну і розумово-вольову особистість. Мистецтво в духовній свідомості суспільства виступає незмінним засобом зв'язку людини і людства.

Одним із важливих і могутніх засобів впливу видатних творів мистецтва на людину є її моральні цінності. Питання моральної чистоти, честі, совісті, обов'язку особливо важливі в загальному процесі формування духовного світу молоді.

Твори мистецтва всіх часів і народів нагадують про високе призначення людини, про її право на свободу і щастя, на повне розкриття своїх здібностей та обдарувань. Мистецтво прилучає нас до вищих можливостей людини, відкриває ті безмежні простори, про які ми забуваємо часом у буденних турботах. У повсякденному житті поняття Істини, Добра, Краси можуть видатися надто загальними, абстрактними, далекими від щоденних потреб існування. Але без них втрачає смисл саме існування. У художніх творах Істина, Добро, Краса постають у конкретному та переконливому втіленні. Тому мистецтво

допомагає нам бачити їх і в реальній дійсності в нашому власному житті.

Сутність мистецтва глибоко гуманістична за своєю природою, так як у центрі його інтересів завжди стоїть людина. Мистецтво і мораль мають єдину мету – удосконалення особистості. На жаль, складний стан проблеми мистецтва і моралі у сучасному житті не сприяють якісному вихованню молоді. Це становище зумовлене, по-перше, тим, що морально-естетична вихованість школярів віддзеркалює загальну кризу культури суспільства; по-друге, моральна і естетична ентропія стала наслідком ідеологізації мистецтва і моралі; по-третє, ідеологічні інтереси держави були визначені вищими за художні і моральні, які, своєю чергою, призвели до моралізаторства і в мистецтві, і в моралі.

Між тим, мистецтво, як одна з форм пізнання дійсності, забезпечує різнобічний і добродійний вплив на свідомість людини, тобто виступає як джерело пізнання, духовного збагачення і формування світогляду особистості, допомагає усвідомити їй своє покликання, визначити систему цінностей. Процес морально-естетичного пізнання мистецтва вбирає емоційно-чуттєву сферу, оцінювальну діяльність, усвідомлення ідеалу тощо. Мистецтво акумулює моральний досвід поколінь і, завдяки своїм специфічним якостям допомагає кожній людині виявити власну моральну позицію на рівні свідомості через оцінку своїх спонукань, вчинків, особистих якостей; воно також формує мотиви, ціннісні орієнтації через співвідношення з моральними нормами та ідеалами.

Науково-теоретичні дослідження питання морального змісту мистецтва дозволили вченим (Т.Г. Аболіній, Л.Т. Левчук, І.Ф. Лосєву, В.І. Панченко, О.І. Фортовій, С.В. Шинкаренку та ін.) констатувати, що мистецтво не просто вчить жити, а показує життя, яке часто більш справжнє, ніж, так зване, теперішнє, тому що являється людським поглядом на життя, на природу, на саму людину. І в цьому розумінні воно закарбовує образ моральної рефлексії.

На виключні виховні можливості мистецтва, його специфічні якості постійно звертає увагу в своїх працях художник і педагог Б.М. Неменський: "Ніщо, крім мистецтва, – пише він, – не здатне відтворити чуттєвий досвід багатьох поколінь. Твір мистецтва може передати приниження раба чи біль старої самотності і залишитися при цьому молодою людиною теперішнього часу. Тому саме такий вплив мистецтва формує душу, збагачує людський особистий досвід велетенським досвідом людства" [3, 46].

Сила впливу творів мистецтва залежить від правдивості і глибини художнього висвітлення дійсності, творчої майстерності автора, важливості для суспільства піднятих ним проблем. Морально-естетичні почуття, що виникають у процесі сприйняття твору мистецтва, спираються на минулий досвід людини, тому переживання під час зустрічі з мистецтвом не є чисто емоційним станом, а ще й роздумом. Попередній досвід позитивно впливає на пробудження творчої фантазії, створює умови для духовного розвитку, збагачує особистість.

Видатний педагог В.О. Сухомлинський згадував: “У дитинстві мої вихованці любили слухати музику квітучого саду і поля гречки, весняних луків та осіннього дощу. Вони відчували, переживали красу навколишнього світу, і це робило їх душі шляхетними. Але якою б прекрасною не була музика природи, це ще не музика. Це літери, за допомогою яких людина може приступити до читання книжки на мові почуттів” [4, 58]. Сухомлинський справедливо вважав, що такою “книжкою” у морально-естетичному вихованні школярів повинно стати мистецтво.

Відомий психолог Б.М. Теплов відзначив, що “... мистецтво дуже широко й глибоко завойовує найрізноманітніші сторони психіки людини – не лише уяву і почуття, а й думку і волю. Звідси його величезне значення в розвитку свідомості й самосвідомості, у вихованні моральних почуттів, у формуванні світосприймання” [6, 7].

Цю ж особливість мистецтва підкреслював і видатний композитор і педагог Д.Б. Кабалевський. Він писав: “Художні образи музики, літератури, образотворчого мистецтва, театру, кіно завжди містять моральний елемент у собі – у своєму змісті, у своїй суті. Тому художній твір – це непорушна єдність двох основ – естетичного й морального. Навіть у найпростіших казочках, пісеньках, картинках починає формуватися ставлення до найважливіших моральних проблем у наймолодших малюків. Можна сказати, що мистецтво допомагає дитині зробити перші кроки у світ морального ще до того, як вона самостійно зробить перші кроки на землі” [2, 173 – 174].

У міру того, як дитина підростає, виховний вплив мистецтва стає більш значущим й особливо помітно виявляється у підлітковому та юнацькому віці. У цей період у школярів пробуджується інтерес до мистецтва й потреба з ним спілкуватися; в них формується світосприймання, здатність оцінювати художні явища, вони починають усвідомлювати себе особистістю.

Цікаві думки про виховні можливості

мистецтва можна знайти в педагогічній спадщині українського письменника й педагога Б.Д. Грінченка (1863 – 1919 рр.). Він убачав у мистецтві силу, здатну дати знання, збагатити духовний світ дитини, збудити народ, указати йому шлях до кращого життя. Однією з основних вимог педагогічної праці Грінченко вважав розвиток умінь сприймати красу рідної землі та людських стосунків. Формуючи в дітей естетичні здібності, педагог намагався розвивати у них творчу фантазію. Його емоційні оповідання допомагали учням уявити себе у відповідних художніх образах.

У руслі вивчення виховних можливостей мистецтва чільне місце належить проблемі художнього сприйняття. Згідно з висновками, художнє сприйняття виступає як процес відображення творів мистецтва і результатом активної духовної діяльності суб'єкта. Особливість такої діяльності полягає у формуванні естетичних емоцій і смаку, тому потребує напруженої духовної праці та співтворчості. Учені звертають увагу на морально-світоглядну спрямованість художнього сприймання та суперечливий характер емоційно-естетичних реакцій. Ті почуття, що набуває особистість у даному процесі, закладають підмурок знань людини про світ і про себе, очищають її емоції від хаосу і смуту.

Оскільки чуттєва сфера є основою художнього сприйняття, виникає необхідність її розвитку. Видатний психолог, академік Б.М. Теплов вважав, що “художнє виховання завжди включає в себе виховання здібності сприйняття”, причому, “художньо повноцінне сприйняття мистецтва – це “вміння”, якому треба вчитися” [5, 98]. Сприйняття мистецтва за своєю природою – творчий акт. Він характеризується інтенсивністю творчого переживання, співучастю реципієнта, сприяє розширенню і збагаченню його особистого досвіду художнього бачення світу.

Спроможність до сприйняття мистецтва і пізнання його не дана людині від природи, вона формується і розвивається в процесі тривалого системного виховання. Л.С. Виготський підкреслював, що для сприйняття мистецтва недостатньо щиро переживати те почуття, яке володіло автором і недостатньо розібратися в структурі самого твору – необхідно ще “творчо подолати своє особисте почуття, знайти його катарсис, і лише тоді дія мистецтва проявиться повністю” [1, 237 – 238].

Спираючись на методологічні основи теорії Л.С. Виготського, сучасні психологи поглиблюють дослідження проблеми художнього

сприйняття. У конкретно-історичному і соціальному аспектах рекомендує розглядати означену проблему Б.С. Мейлах, звертаючи увагу саме на його історичну рухливість. Своєю чергою, О.О. Мелік-Пашаєв вважає, що художнє сприйняття – це здатність досягнути твір мистецтва як зоровий образ неповторного ідейно-емоційного змісту.

Свою модель художнього сприйняття запропонував Б.П. Юсов. На думку вченого, вона об'єднує здатність до співпереживання, тобто до емоційної чуйності; наявність певного об'єму знань і уявлень про мистецтво; здатність розуміти форму художніх творів; переносити оцінки і художні судження на сприйняття явищ дійсності та інших видів мистецтва.

Практичну значущість у визначенні досліджуваної проблеми має модель художнього сприйняття, яку розробив Є.П. Зальцман. Він виділив п'ять рівнів (від нульового до четвертого) і на їх основі – зміст і послідовність навчання. За його даними, для нульового рівня характерно: сприйняття предметної адекватності і сюжетної дії, коли в реципієнта відсутні історико-культурні асоціації, відсутнє розуміння умовності художнього твору; ототожнення краси з красою натурального прототипу.

Особливості першого рівня полягають у: активному використанні під час процесу сприйняття загальногуманітарної інформації, здібності до сприйняття настрою твору, але на вузькому, особистісному емоційному досвіді; інтуїтивному сприйнятті засобів виразності, неусвідомленості такого зв'язку з емоційним впливом. Нульовий та перший рівні є ознаками сприйняття мистецтва до початку навчального процесу.

Другий рівень являє собою перший етап навчання і характеризується свідомим сприйняттям засобів виразності та співвідношенням їх до емоційно-чуттєвих вражень; визначенням композиції, ритму, сприймання площини, простору, перспективи, форми, кольорової поліфонії.

Третій рівень художнього сприйняття визначає зміст другого етапу навчання, головною проблемою якого є визначення напрямків та їх модифікацій; усвідомлення змісту та емоційно-сміслової категорії; сприймання художнього твору як психологічний вияв світогляду митця; усвідомлення напрямку не як суми ознак, а як відбиття в мистецтві філософських і соціальних явищ часу; вміння бачити в зміні напрямків діалектичний процес, пов'язаний зі змінами філософських і соціально світоглядних позицій доби.

Найбільш високим рівнем художнього сприйняття автор вважав четвертий, який відзначається творчою самостійною роботою над твором сучасного мистецтва. Характерні ознаки четвертого рівня полягають у розробці навичок самостійно аргументованої оцінки твору; вмінні вибирати вірний хід аналізу, який найповніше відповідатиме його характеру.

Цікавими особливостями сприйняття володіють сучасні мистецтва (кіно, телебачення тощо). Вони незмінно нарощують синтетичні тенденції, бо складаються із взаємопроникнення засобів виразності одного виду мистецтва в інший, змішання жанрів, розмивання межі між мистецтвом і не мистецтвом. Саме в таких видах мистецтва процес художнього сприйняття проходить у найбільш динамічній формі.

Безумовно, такий складний процес потребує пошуків оптимальних методів і форм роботи в залученні школярів до цінностей світової художньої культури. Тому справедливо звучить критика, що робота в школі в напрямку художнього виховання засобами мистецтва спирається скоріше на інформаційний аналіз творів, який не дає повноцінного сприйняття мистецтва і не сприяє розвитку духовно-моральної сфери молоді людини. Суттєва причина, на думку М. Коляденка, полягає в механічному об'єднанні компонентів навчання, ілюстративному дублюванні під час викладання суміжних мистецтв, який призводить лише до інформаційного, поверхневого знайомства з художніми творами.

Аналіз наукової літератури відносно проблем художнього сприйняття на рівні філософських та психолого-педагогічних досліджень дає загальне уявлення про даний процес, як здатність особистості до сприйняття творів мистецтва. Ця здатність потребує від людини вміння включати до процесу емоційно-чуттєву сферу, власний духовний та інтелектуальний потенціал, усвідомлювати умовність та життєподібність мистецтва. При цьому, слід підкреслити ще одну особливість процесу художнього сприйняття, а саме, – наявність індивідуального характеру сприйняття.

Важливість установки на сприйняття та його спрямованого характеру спостерігається в процесі спілкування учнів (які звикли до мистецтва доступного) із серйозними класичними прикладами. У даному процесі учні надають таким творам інтуїтивно-емоційну оцінку, а їх сутність залишається неусвідомленою. Безумовно, інтуїція відіграє певну роль: вона сприяє емоційно-образному узагальненню раніше сприйнятих об'єктів (бо залежить як від якостей

цих об'єктів, так і від емоційної чутливості учня). Але інтуїтивна оцінка виникає в досить короткий проміжок часу, неможливий для детального аналізу, тоді як наукова оцінка мистецтва передбачає серйозний аналіз їх ідейно-образного змісту. А значить – глибокого морально-естетичного осмислення.

Таким чином, узгодженість чуттєвої та інтелектуальної сторін у сприйнятті мистецтва учнями сприяє досягненню морально-естетичної цінності художніх творів. Відбувається перехід від несвідомого (інтуїтивного) емоційного сприйняття до свідомого морально-естетичного переживання, коли школярі не лише переживають над твором мистецтва, але й роздумують над ним. “Зрозуміти художній твір, – зазначає Б.М. Теплов, – це, перш за все, відчувти, емоційно пережити його і вже на цьому ґрунті подумати над ним” [5, 99]. Своєю чергою, роздуми, оцінні судження виступають імпульсом подальшої розумової діяльності, яка визначає і розв’язує морально-естетичні проблеми школярів юнацького віку.

Аналіз філософсько-культурологічної та психолого-педагогічної літератури показав, що із загальним розвитком особистості, з виховними можливостями мистецтва пов’язується процес спілкування. Однак, у ряді досліджень виявлено кілька домінуючих принципів, що становлять безпосередній інтерес.

Так, філософські дослідження проблеми спілкування, що активізувалися в останні десятиріччя по-різному трактують її. Учені розглядають дану проблему як вид людських відносин, як духовний контакт двох і більше індивідів, як процес комунікації з метою передачі інформації, як діяльність.

Цікавою, в контексті дослідження даної теми, є точка зору М.С. Кагана, викладена в монографії “Мир общения”, де автор, спираючись на соціальну практику, дає теоретичне обґрунтування поняття спілкування у філософії. М.С. Каган вважає процес спілкування головним видом діяльності, яким людина оволодіває в ранньому дитинстві; поступово воно стає умовою успішного здійснення інших видів діяльності. Розглядаючи спілкування цілісно, автор виділяє особливу форму взаємодії систем-суб’єктів і окреслює структуру, функції та форми їх існування. Для даного дослідження становлять інтерес виділені М.С. Каганом чотири види спілкування, які безпосередньо пов’язані з художньою творчістю.

Визначені М.С. Каганом види спілкування займають чільне місце в педагогічній практиці.

Так, духовне спілкування, що засноване на емоційно-інтелектуальних зв’язках школярів, супроводжуються рядом проблем: бажанням бути вислуханим, зрозумілим; бажанням самому зрозуміти світ думок, переживань інших; бажанням виразити своє співчуття, прихильність, симпатію іншій людині; бажанням поділитися особистими переживаннями; співпережити разом з іншими людьми світ їхніх думок та почуттів.

Таким чином, мистецтво, як засіб художнього спілкування сприяє цілісному вихованню духовного світу людини, а, отже, і розвитку її морально-естетичних якостей.

Висновок. В останні десятиліття орієнтація на спілкування інтенсивно входить до педагогічної думки і практики. Це пов’язано з гуманізацією освіти та досягненнями в галузі педагогіки мистецтва. Одним з перших, хто з цієї точки зору звернув увагу на спілкування, є В.А. Кан-Калик. Досліджуючи свого часу спілкування, як систему прийомів та навичок органічної соціально-психологічної взаємодії вчителя та учня, змістом якого виступає обмін інформацією, пізнання особистості, надання виховного впливу, організація взаємовідносин за допомогою різних комунікативних засобів, учений визначив особливості художньо-педагогічного спілкування, як “соціально-психологічної структури взаємодії з певною художньо-естетичною мотивацією”. Така мотивація полягає в пошуку естетично значущих прийомів та методів, які повинні зумовити взаємовплив сторін, що спілкуються, з метою стимулювання або ж корекції духовного розвитку школярів, насичуючи весь процес виховання та навчання матеріалом і образами художньої літератури.

Підсумовуючи вищевикладене, потрібно сказати, що проаналізувавши наукову літературу з питань виховних можливостей мистецтва в загальному розвитку учнів нами виявлена наявність протилежних точок зору. Одні підкреслюють важливість залучення різних видів мистецтва до шкільної практики, особливо в старших класах, де прогалиною в навчанні є відсутність художньо-естетичних дисциплін. Інші вважають, що розвиненість у сприйнятті, навіть одного з мистецтв, впливатиме на якість уподобань до інших. Ми погоджуємося з мистецтвознавцем Б.В. Алексеевою, яка аргументує свою точку зору тим, що заняття одним видом мистецтва – музикою, живописом, театром тощо – закладають достатній підмурок для всього подальшого естетичного розвитку особистості.

МОДЕРНІЗАЦІЯ ЯК НАПРЯМ УДОСКОНАЛЕННЯ ПОЧАТКОВОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ

1. Выготский Л.С. Педагогическая психология. – М., 1991. – 259 с.
2. Кабалецкий Д. Воспитание ума и сердца. – М.: Просвещение, 1981. – 250 с.
3. Неменский Б.М. Мудрость красоты. – М., 1987. – 154 с.
4. Сухомлинський В.О. Проблема виховання всебічно розвиненої особистості //Вибрані твори: в 5-ти т. – К.: Рад. школа, 1976. – Т. 1. – 310 с.
5. Теплов Б.М. Психологические вопросы художественного воспитания / Изд. АПН РСФСР. – 1947. – Вып. 2. – 240 с.
6. Теплов Б.М. Психология музыкальных способностей. – М. – Л., 1977. – 222 с.

Стаття надійшла до редакції 15.03.2010

УДК 372.878

Тамара Турчин, кандидат педагогічних наук, доцент,
докторант Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова,
м. Київ

МОДЕРНІЗАЦІЯ ЯК НАПРЯМ УДОСКОНАЛЕННЯ ПОЧАТКОВОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ

У статті проблема модернізації розглядається як одна з ключових у теорії музичної педагогіки. Розкривається сутність, умови, напрямки процесу модернізації в художній освіті, які спричинені сучасними вимогами суспільства.

Ключові слова: модернізація, початкова музична освіта, інноваційна діяльність.

В статье проблема модернизации рассматривается как одна из приоритетных в теории музыкальной педагогики. Раскрывается суть, условия, направления процесса модернизации в художественном образовании, которые вызваны современными требованиями общества.

Ключевые слова: модернизация, начальное музыкальное образование, инновационная деятельность.

In the article the problem of modernization is examined as one of key in the theory of musical pedagogics. Essence, terms, opens up, directions of process modernizations in artistic education, which are caused the modern requirements of society.

Key words: modernization, primary musical education, innovative activity.

Постановка проблеми. Інтеграція та глобалізація соціальних, економічних і культурних процесів, які відбуваються у світі, перспективи розвитку української держави на найближче десятиліття вимагають оновлення системи освіти. Це примушує змінювати та переосмислювати всі фактори, від яких залежить якість навчально-виховного процесу: структуру, зміст, методи, форми навчання й виховання, система контролю й оцінювання, стиль відносин, взаємовідповідальність учасників процесу, напрями фахової підготовки.

Аналізуючи стан освіти відповідно до вимог суспільства, до темпів росту культурного, наукового потенціалу, слід зазначити, що за багатьма позиціями її рівень як за об'єктивними, так і за суб'єктивними вимогами не відповідає потребам сьогодення. На сьогодні початкова освіта має ряд серйозних вад: недостатній рівень підготовки учнів, зумовлений як змістом та якістю викладання предметів у підручниках, змістом навчальних програм, так і малою кількістю часу, який відводиться на її вивчення. Цей недолік досить значний, якщо враховувати

перспективи залучення дітей до вивчення нових інформаційних технологій, темпи росту точних наук і новітніх технологій тощо. Другий недолік – недостатня увага до культурного розвитку дитини як майбутнього носія нових суспільних відносин, різнобічно розвиненої особистості.

У школі мають місце подвійні стандарти у взаєминах учитель – учень. Репетиторство, “добровільні внески” на потреби школи перетворюють освіту на платну. Очевидно, що систему надання навчальним закладам платних послуг потрібно привести у відповідність до норм чинного законодавства, забезпечивши контроль за якістю платних послуг та їхньою прозорістю.

Незважаючи на те, що школа, особливо в селі, є центром громадського життя, скорочується обсяг позакласної роботи, зміщується кількість гуртків так само, як і мережа позашкільних закладів. У результаті свій вільний час багато дітей проводять на вулиці, де зустрічаються з не кращими зразками поведінки, тому зростає злочинність, наркоманія, алкоголізм.

Особливої уваги заслуговує сучасна психолого-педагогічна, методична та інформаційно-